

Jämställdheten i skogen viktig fråga för Berith

Kvinnorna behövs. Skogen är ännu på 2000-talet ett manligt revir. Men det börjar skälva alltmer i de gamla strukturerna och genom kvinnliga nätverk vågar allt fler kvinnor ta plats. Kvinnor som dessutom vet att kunskap är makt. En av dem är föreningen Spillkråkans nya ordförande Berith Wikström.

TEXT: CATHARINA ERICSON ULFVES
FOTO: JOHAN LINDSTÉN

Det är ett helt otroligt sug efter kunskap! Vet du, fortsätter Berith Wikström, när vi gick ut med en deklarationskurs så var den fullteknad på tre dagar! Nu ska vi ha ett seminarium om försäljning av skog och det är lika stort intresse för den. Kunskap är nyckeln till både ett bra skogsägarande och till ett gott självförtroende. Ingen sätter sig på en när man vet vad man pratar om.

Att kvinnor själva tar plats är den ena sidan av utvecklingen. Men kvinnor varken kan eller ska behöva dra hela lasset själva. Den andra sidan är att strukturerna måste förändras i grunden. Berith Wikström gör paralleller till alla välutbildade kvinnor som finns överallt i samhället, men som ändå inte får de välbetalda jobben. Det är sådana strukturer som gör att det är viktigt med skogsutbildningar för endast kvinnor. Forskning visar att om en grupp utgör mindre än 30 procent av en församling så blir de osynliggjorda och åsidosatta, berättar hon.

– Det finns många starka kvinnor som inte låter sig tystas. Men ska man behöva vara en järnlady för att kunna bedriva skogsbruk?! Näe, jag tycker inte det! svarar hon sig själv med ett rejält tryck i rösten samtidigt som den norrländska melodin bryter fram än tydligare.

Som ny ordförande för kvinnliga skogsägarföreningen Spillkråkan, och dessutom som ambassadör för kvinnligt företagande, är jämställdheten i skogsnäringsen en viktig fråga för Berith. Hennes egen far som lärde sig på det traditionella sättet med kunskapsöverföring mellan far och son under strövtåg i skogen, var först tveksam till om

hans döttrar kunde klara av att ta över. Att sitta i skolbänk och lära sig skogsbruk fanns inte heller på hans karta. Men med stigande ålder så beslöt pappan att dela upp gården och skogen på 800 hektar mellan de två döttrarna.

Väl bestämt var det inget svårt beslut för Berith att hoppa av sitt heltidsjobb för att satsa helhjärtat på skogen istället. Även om hon inte ville flytta ifrån storstaden med allt sitt utbud och ständiga rörelse. Skogen ligger runt 70 mil bort, i Nästansjö en bit utanför Vilhelmina så hon beslöt att tillhöra den ökande skara av distansskogsägare. En utbo-

Berith Wikström

Ålder: 55 år.

Familj: Sonen Leo.

Utbildning: Fil mag i social ekonomi vid Mittuniversitetet i Östersund.

Karriär i korthet: Verkställande ledamot i Föreningen Kooperativa Studier. Redaktör för tidskriften Social Ekonomi. Informationsansvarig på företagsrådgivaren Coompanion.

Aktuell som: Äger och driver företaget Guld och gröna skogar, styrelseuppdrag i Norra Skogsägarna på lokal nivå. Är en av Tillväxtverkets 800 ambassadörer för kvinnors företagande. Sedan förra året styrelseordförande i Spillkråkan, Sveriges största intresseförening för kvinnliga skogsägare.

Bor: Stockholm.

Intressen: Har en kolonilott på det gröna Långholmen i centrala Stockholm. Med stuga!

Udda talang: Dansar allt från gammeldans till styrdans, tango, salsa, lindy-hop och bugg.

”Ska man behöva vara en järnlady för att kunna bedriva skogsbruk? Näe, jag tycker inte det!”

ende som åker till sin skog cirka sex gånger per år.

– Men när jag är där upp känner jag verkligen att det är m i n skog. När jag och min son som delar mitt intresse för skogen, åker upp så går vi bara omkring på stigarna och njuter av miljön.

Vid sidan av sitt skogsföretag och ordförandeskapet i Spillkråkan är hon engagerad i Norra Skogsägarna. Så vardagen innehåller en hel del möten och sammanträden.

Föreningen Spillkråkan tog sina första flaxanden för drygt femton år sen. Det hela började med att några kvinnor gick en kurs i Skogsstyrelsens regi. Insikten om att de som nätverk skulle bli starkare, särskilt som de hade så roligt tillsammans, gjorde att 33 kvinnor då bildade Spillkråkan. Förutom att vara ett kvinnligt nätverk som ska ge sina medlemmar kunskap och erfarenheter, är syftet också att främja hållbart skogsbruk samt stärka kvinnors inflytande inom den skogliga näringen. Under årens gång har allt fler stammar, det vill säga lokalavdelningar, runt om i landet skapats.

Går man in på föreningens hemsida och tittar på kalendariet nu några år senare förstår man att det är en livaktig förening. Varje månad är det nya

Porträttet Berith Wikström

» seminarier inbokade. Under våren kan medlemmarna bland annat lära sig bioenergi och till hösten bär det av till Norge. Då hålls även en kursdag om hur man ska lyckas med tallföryngring trots stor viltstam.

Det finns fler kvinnliga nätverk runt om i landet, Spillkråkan med sina 350 medlemmar är störst.

– Om vi skogsägarkvinnor är drygt 38 procent så betyder det i siffror 120 000 kvinnor, säger Berith. Så vi har en bit kvar att engagera alla skogskvinnor och få dem delaktiga i nätverkan.

Av de 38 procenten vet man inte heller hur många kvinnor som är aktiva utan bara har sitt namn på ägardokumenten. Undersökningar visar att det är vanligt att kvinnan håller sig bakgrunden och mannen som gör affärerna och sköter kontakten med myndigheterna. Och som för den delen är den det än idag frågas efter när det ringer på telefonen.

De olika kvinnliga nätverken samarbetar i viss mån och Berith hoppas på ännu mer kontakt mellan föreningarna i framtiden. För det är som enade de är starka. Kanske är det så funderar hon, att i jämförelse med när Spillkråkan startade är det numera lite tuffare för kvinnor.

– Det är inte lika "näpet" längre med kvinnliga skogsägare. Vi har blivit en kraft att räkna med i och med att vi blivit fler. Det är mer på allvar nu. Vi skogsägarkvinnor är faktiskt Sverige största kvinnliga företagargrupp!

Med nya tider och ett modernt skogsbruk har det uppstått nya krav samtidigt som gamla försvunnit.

– Tänk på att motorsågen kom först på 50-talet. Förr i tiden var skogsbruket ett fysiskt krävande arbete vilket det inte behöver vara idag. Många av dagens skogsägare utför heller inte själva jobbet utan sköter det från skrivbordet. Det gör att du istället måste vara skicklig på beställning, uppföljning och på att läsa avtal.

Kvinnor som äger skog ärver den oftast – även om det är så att söner fortfarande ärver i högre grad än döttrar. Ett faktum som bland annat redovisas i Skogsstyrelsens rapport *Förslag på åtgärder för att skapa förutsättningar för ökad jämställdhet bland skogsägare*. Kanske det med nästa generation faller sig lika naturligt att prata om "bygdens döttrar" som det i århundranden talats om "bygdens söner".

Berith hänvisar till ett annat relativt nystartat forskningsprojekt, Plural (SLU och Umeå universitet) som lyfter fram flera aspekter av mångfald. De kan se hur skogsägarprofilen håller på att förändras på olika plan: fler kvinnor, fler utboende än åbor och allt fler med högre utbildningsnivå. Med denna förändring kommer också en annan

Utbo. Berith Wikström, ordförande för Spillkråkan, gillar storstadslivet men far gärna hem till egna skogen i Västerbotten.

syn på skogsbruket. Till exempel visar forskning en att kvinnor tänker mer socialt, miljömedvetet och ekologiskt.

Med detta nytänk inom skogsnäringen kommer också nya former av skogsföretagande in. Förutom den traditionella virkesproduktionen

startas många företag som satsar på turism och rekreation. Och här är de kvinnorna som håller sig framme.

– Men, säger Berith och pausar fundersamt innan hon fortsätter, det här är dubbelt. Visst är det bra att kvinnor satsar på denna typ av företag ... Men vi får inte lämna virkesaffärerna åt männen! Det är där pengarna finns.

Det är viktigt att förstå att lönsamhet och hållbarhet går att kombinera och inte står i motsatsförhållande. Att hållbarhet inte är högtflygande visioner. Med en lyrisk ton berättar hon:

– Jag har nyligen avsatt elva hektar skog i en bäckravin. Den ska få stå kvar för naturens egen skull, inte lär det bli någon turistinvasion där uppe. Jag har en del storgran i den som ändå måste bort för att stärka lövträden – på så vis tjänar jag pengar medan jag gör något gott för miljön. Jag känner mig både stolt och glad över att jag tar det ansvaret!

Berith Wikström om...

... **att engagera kvinnor i skogsbruket:** Se till att det står med en kvinna som avsändare i inbjudan till skogliga sammankomster. Lägg gärna aktiviteterna på helger istället för vardagar, se till att också barn är välkomna och har något att göra. För om någon måste vara hemma med barnen blir det oftast kvinnan. Bygg också lokala kvinnliga nätverk!

... **om skogen:** Forskare brukar säga att små barn som leker i skogen leker jämställt. Det tycker jag är så fint. Om flickor får leka i skogen tidigt så säkrar vi återväxten. Jag tror starkt på förebilder – så visa bilder på kvinnor i skogen! Som det till exempel görs nu med den här artikeln.

... **patriarkala strukturer och traditioner:** Det är inte kvinnorna det är fel på! Närigen måste ta ansvar för förändringsarbetet så att kvinnor känner sig inbjudna och bekväma. De kvinnliga nätverken är så viktiga, där kan vi få både stöd och kunskap. Och ställa våra egna frågor.

Alla uppgifter på samma ställe

Logga in

Ta med dig Mina sidor och Skogens pärlor ut i skogen

Med vår nya webbapp får du bra underlag för att sköta och förvalta din skog direkt i din surfplatta eller smartphone. Du kan även ladda ner informationen i förväg, eftersom den mobila uppkopplingen inte alltid är den bästa ute i fält.

Om du är skogsägare, och loggar in, kan du kontrollera åtgärder, gränser och dina planeringar ute i fält. Du kan även markera din egen GPS-position i kartan. Du kan däremot inte göra några ändringar, planeringar eller skicka in avverkningsanmälningar.

Alla kan använda webbappen

Utan att logga in får du tillgång till allt i Skogens pärlor, exempelvis många av skogens sevärdheter, värdefulla skogsområden och registrerade kulturlämningar. Genom GPS-funktionen kan du hela tiden hålla reda på var du befinner dig.

www.skogsstyrelsen.se/webbapp

